

פרוטוקול מס' 69
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ד', י"ט אייר תשי"ב
בשעה 8.45, 14.5.52

משתתפים:

- י. גורי - היו"ר
- א. אלישר
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. מ. גניחובסקי
- א. הרצפלד
- א. כהן
- ק. לוז
- ט. סנה
- ז. סוזאייב
- א. ציזלינג
- מ. קלמר
- ד. שרי

נעדרים:

- ש. דיין
- ח. אריאב
- י. דוקח

מזמנים:

- שר האוצר • א. קפלן
- ד"ר ברגמן - המטובה על הכנסות המדינה
- ד"ר גלס - משדד המשפטים
- מר ספיבק - משדד האוצר
- מר בזק - מזכיר

סדר-היום:

1. תשובות שר האוצר;
2. שונות
3. ססק לתיקון פקודת מס-הכנסה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

לפני שאנו עוברים לסדר-היום ברצוני לקרוא לפני חברי הוועדה את נוסח תשובתי לעמנונות, בעקבות המאמר שנתפרסם ביום א' בעתון "דבר" בזו הלשון: "... בעת ובעונה אחת עושים נציגי הימין בוועדה הכספית את הכל כדי להניא סמסירת יפוי כוח לשר האוצר להוציא צו להרשמת הזהב... עם חידוש ישיבות הכנסת חייב השמאל בוועדת הכספים לשים קץ לחבלנות המתמדת של הימין. יש לדאוג לכך שיוסרו המכשולים מדרך הרשמת הזהב."

וזו תשובתי: "דברים אלה עשויים להתפרש כאילו הימין מנעו בעד ועדת הכספים לדון בחוקים, צווים או פעולות המכוונים למלחמה בהכרחת הזהב. הנני רואה לכן חובה לעצמי להודיע כי מהלך העבודה בוועדת הכספים אינו נותן להטיל על הימין כל אשמה שהיא בענין זה."

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

י. גדר:
אני מתנגד לנוסח זה של התשובה. יש לכתוב שמפא"י והרוב הקואליציוני אחראים למאנ. נוסף לכך אני מתנגד למלים "סיעות הימין", או להכניס את המלים הללו למרכאות.

ז. סוזאייב:
ראשית, אני שמח על שהיו"ר הביא הנה את הדבר. אני מסכים שאין צורך לחזור **א** המלים "סיעות הימין". אני עוררתי את השאלה טעום שהעניין פגע לא בי, אלא בכל חברי הוועדה. היו"ר יכול להודיע שמטום צד לא היתה חבלה בעניין זה. כן אין צורך לכתוב את המלה "אשמה". לא הושיבו כאן איש על ספסל הנאשמים. רצוי היה לכתוב: אין יסוד לידיעה.

א. כהן:
אני הייתי מציע לכתוב: "חלק מחברי הוועדה המכונים לפי אותו סמך 'סיעות הימין'".

א. צינזלינג:
אין מקום להאשים את מישהו בוועדת הכספים בכך, מטום שכל חומר לא א הובא על ידי הממשלה.

שר האוצר - א. ספלן:
לא נכון. החוק עבר כבר בקריאה הראשונה בכנסת.

א. צינזלינג:
הממשלה קובעת את דחיפות העבודה שלנו, ודבר כזה לא בדרש על ידי הממשלה.

היו"ר י. גורי:
גם זה לא מדויק. אי-אפשר להגיד שהאשמה איננה בנו, אולם אין אשמה על כל א חלק מיוחד. כל היושבים כאן אחראים באותה מידה - אולי בגלל סיבות אובייקטיביות. הממשלה מילאה את תפקידה בעניין זה. העתון כתב בדיוק את מי הוא מאשים, ויש אפוא להודיע שהנאשמים האלה אינם אשמים.

ז. סוזאייב:
היה אריך להגיב על הדברים אתמול, ואז היינו חוסכים מעצמו ויכוח.

היו"ר י. גורי:
אני מודיע שלא קראתי את הדברים עד אתמול בגלל הסיבה הפשוטה שלא היה לי רגע חפשי. ברגע שקראתי את הדברים - הכינתי את התשובה.

החלט: **אאאא** למסור לעתונות את התשובה הבאה: "דברים אלה עשויים להתפרש כאילו חלק כלשהו מנע בעד ועדת הכספים לדון בחוקים, צווים או פעולות המכוונים למלחמה בהברחת הן. הנני רואה לכן חובה לעצמי להודיע כי מהלך העבודה בוועדת הכספים אינו נותן להטיל על כל חלק שהוא במיוחד כל אשמה שהיא בעניין זה."

א. צינזלינג:
אולי נקבע כעת סוף-סוף טועד לזון בסעיף זה?

היו"ר י. גורי:
כבר אמרתי באחת הישיבות הקודמות שהסעיף הזה הוא שלישי בסדר-יומה של הוועדה, אחרי החוק לתיקון פקודת מס-הכנסה, חוק העיריות ומס-מוותרות.

י. גדר:
אשר לסדרי עבודתנו, אני מציע לקבל החלטה פורמלית: "הוועדה מחליטה לשבת בכל יום-חול, לכל הפחות ישיבה אחת, עד שתגמור את החוק לתיקון פקודת מס-הכנסה".

א.ב.

ישיבת ועדה הכספיים
14.5.52

על כך נדבר בסוף הישיבה. אנו עוברים לסדר-
היום. שר האוצר ישיב על השאלות שנסאלו
על ידי חברי הוועדה בישיבות קודמות.

היו"ר י. גורני:

שר האוצר - א. קפלן:
נשאלה שאלה על מצב ~~אמצא~~ הסטודנטים הישראליים
בחוץ-לארץ לאחר הנהגת שערי המטבע החדשים.
המצב מתולק לשתי תקופות: תקופה אחת ע"י לגמר הסמסטר או עד לבחינות במקרה
שיש לסטודנט בחינות; התקופה השנייה - מהסמסטר החדש והלאה. אשר לסמסטר
הנוכחי - כל אלה שקיבלו מאתנו הקצבות, אנו מאפשרים את גמר הלימודים,
על ידי הלוואות שאנו נותנים על הפרשים בשער. אם הסטודנט ימשיך בלימודיו
בחוץ-לארץ - ייכנס הסכום להלוואה יותר גדולה. אם הסטודנט חוזר ארצה -
נצטרך ~~אמצא~~ לדבר אתו על סילוק ההלוואות. ההלוואות האלו מקיפות סכום
של מאות אלפים לירוח. לאחר גמר הסמסטר הזה אנו עושים חקר על מל המתלמדים
בחוץ-לארץ. אנו משתדלים לחלק אותם לשלושה סוגים: א) סוג אחד שאותו
אנו משתדלים להחזיר ארצה, כמו: הסטודנטים לרפואה, חוץ מתלמידי השנה
הראשונה, ומסודרים בשבילם אפשרויות לימוד כאן. גם ביתר הענפים אנו עושים
סידורים להרחבת אפשרויות הקליטה של האוניברסיטה כאן. הבעיה כוללת,
כמובן, רק סטודנטים הדורשים מאתנו מטבע-חוץ.

סוג שני: אם נמצא שהלימוד או המקצוע הם
חיוניים ואין אפשרות של לימוד בארץ והסטודנט זקוק לעזרה, נשתדל להכניס
את המושג של "סקולארשיפ" הלוואה לסיום הלימודים.

סוג שלישי: מקצועות לא-חיוניים. סטודנטים
הלומדים מקצועות כאלה יוכלו ללמוד רק על אחריותם.

את המשך הלימודים בחוץ-לארץ אנו כורכים
בתנאי נוסף: שירות-חובה בארץ לאחר גמר הלימודים במשך תקופה מסוימת,
הן על ידי שירות במקצועו במוסדות הציבוריים במשך מספר שנים. ברגע זה
המדובר הוא בעיקר ברופאים.

ח. קלמדר: מה הם תנאי ההלוואה?

שר האוצר - א. קפלן:
אינני יודע בדיוק - אולם משתדלים לעשות הכל.
מספרים של הסטודנטים בכל סוג אינם ידועים
לי, אולם המספר הכולל של הסטודנטים בחוץ-לארץ ~~אמצא~~ התפרסם לפני זמן-מה
בעיתונים.

היו"ר י. גורני:
היתה תלונה מצד הודי המתלמדים על פיגורים
של חדשים אחדים בתשלום.

שר האוצר - א. קפלן:
ענין זה סודר. דובר גם על כך שכאילו היו
הפליות. כל חקירה שעשינו בענין זה לא יכלה
להוכיח שהיו כל הפליות שהן.

חבר הכנסת רוקח שאל: מהו מצב מטבע-החוץ?
על כך דיברתי כבר קצת. עד ה-9.5.52 קיבלנו על חשבון הפרשי המטבע על יבוא
ועל מלאי בכסף 5,784,000. הסכמים שלפיהם ניתנו ~~לא~~ המחאות ולא כסף -
2,836,000 ל"ג יחד: 8,620,000. ישנם דברים שמשרד האוצר מטפל בהם, כמו יבוא,
שזהו ענין של המכס, ובענין המלאי מטפל כל משרד לחוד. נוצרו הפרשים על ידי
קניות ומכירות של מטבע חוץ, על סך של 10,150,000 ל"י. הגדוען הקופאי
הוא כ-4,400,000 ל"י. אני מחכה לאינפורמציה רחבה בענין העברת ההון מדוב יוס
ואז אביא את תכניותינו למאזן התשלום ותכנית היבוא.

א. צינולינג:
בהפרשי המטבע שקיבלנו, כמה יש בהם ~~אמצא~~
מהמלאי של הנמל? אא

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

שר האוצר - א. קפלן:
מתוך סכום של 8,600,000 - נמל חיפה כ-400,000.
אין אנו קוראים לכך "מלאי" אלא: "הפרשים על
יבוא". בסך-כל מיבוא כ-2,200,000 ועל מלאי - כ-3,600,000.

א. כהן:
האם האוצר מקבל בינתיים תשלום על חשבון
מילות או לא?

שר האוצר - א. קפלן:
כאלה כמעט שאין כעת. הסכום הכללי רק על המלאי
יגיע על ל-15,000,000 בערך לפי הערכתנו. גם
עם הפרשי היבוא לא גמרנו עדיין - היבוא הוא ענין שוטף. אנו צאצאצא נוקטים
בכמה אמצעים כדי לזרז את העניינים.

א. ציזלינג:
אמרת שאתה מעריך את ההפרשים ב-15,000,000 בערך.
לא אמרת בכמה אתם מעריכים את ההפרשים על
ידי קניות ומכירות.

שר האוצר - א. קפלן:
לא עשיתי עדיין את החשבון - אולם הסכום הוא
גדול.

נשאלה שאלה בנוגע לשביתות - לא אדבר על כך.
הכספי
חבר הכנסת רוקח שאל על המשא-ומתן/המתנהל
כעת בלונדון. חבר הכנסת סנה שאל על המשא-ומתן המתנהל בענין הנפט. דו"ח
מלא כמובן תקבל לאחר שישוב מר הורוביץ. אני יכול רק למסור את הקווים
הכלליים. וכיוון שאנשים שמים כל-כך לב למה שכתוב בעתונים, אני רוצה לומר
שאינן, למשל, שחר ליריעה שהופיעה בעתונים בימים האחרונים - ולא בפעם
הראשונה - שהמשא-ומתן בענין ההלוואה נכשל לרגלי היחס של ה"סיטי". העובדה
היא הפוכה בדיוק. היו ב"סיטי" מוסדות שהסכימו לתת לנו הלוואה בתנאי
שממשלת אנגליה תאשר - והיא לא אישרה. היו כמה לא-יהודים שרצו לתת סכומים
די ניכרים, וכמו שראיתם, לא הצלחנו הפעם לקבל את ההלוואה בקשר לנפט,
ולא רצו לתת אצא את הרשות של העברת כספים לארץ.

ס. סנה:
כמה חייבים כבר לאנגליה בעד נפט?

שר האוצר - א. קפלן:
אני חושב שכרגע החוב איננו גדול. לדעתי החוב
לאנגליה ולאמריקה ביחד אינו עולה על 2,000,000
לירות סטרלינג.

ס. סנה:
האם בהענקה עכשיו לא קוצץ הסכום לזקק?

שר האוצר - א. קפלן:
קוצץ - אבל בסכום לא גדול. התשובה שקיבלנו
בענין ההלוואה היחה אדיבה מאד, אולם הפעם,
גם בכתב, ישנה חזרה על תיאור המצב באנגליה. אין אנגליה יכולה להלוות כספים
וגם לא לתת רשות של העברת כסף. הם צאצא אוהזים באמצעים גם כלפי ארצות של
האימפריה, וגם שם עושים קשיים כעת בנוגע להעברת הון. באותו זמן ניהלנו גם
משא ומתן עם החברות כשהן לעצמן. אתם הגענו בדרך כלל לידי הסכמים, פרט
לענין הכסף, תשלומים בענין הסחורה. הגענו להסכם הן בנוגע לעבודתן בארץ
והן בתוגע לתשלומים על חשבון העבר, כפי שודרשנו. אנו פירשנו את הקונצטיה
אחרת מאשר הם פירשו. צריכים לבוא כעת לארץ נציגים שלהם כדי להמשיך את המשא-
ומתן ולסכם אותו. קיבלנו מהם אלפים לירות וזה איפשר לנו קניית דלק לחודש
ימים. הסכמנו גם על אופן העבודה. הם מתחייבים לספק את תוצרת-הלוואי
שלהם. זה אקטואלי כעת בליחוד אחרי שהקמנו את בית-החרושת לדשנים, והם חייבים
גם לזקק דלק בשבין החברה הישראלית לדלק שהוקמה. אולם כל זמן צאצאשחייבים
להביא דלק ממרחקים - והדבר עולה בכסף רב - הם חושבים שלא כדאי להרחיב את
העבודה בבתי-הזיקוק, כי הם לא יוכלו לעמוד בהתחרות בינלאומית.

שר האוצר - א. קפלן; נוסף לכך, אין הם מוכנים להיכנס בקורדיטים נוספים לארץ במטבע חוץ, כיוון שאין בטחון ממי ואיך נעשה זאת. האמת היא שאותו מצב קיים גם לגבי הפירמות האמריקאיות. גם הן דורשות או שנשלם בעד כל משלוח המתקבל, או שנשלם ברגע שאנו מוציאים את הדלק - אבל נשלם במטבע חוץ ונמצא סידורים שינטיחו להם שלא ייכנסו כעת בחובות גדולים שלא יהיו בטוחים בגבייתם. נוצר מצב חמור מאד. יכול מאד להיות שבעוד שרוע ימים, לאחר כל מיני התנגעויות והחלטות - נצטרך לבוא ולהודיע מה הצעדים שאנו אוחזים בהם. החדשים האחרונים אנו צורכים 45,000,000 - 40,000,000 דולר לשנה אצא דלק. ישנם מספרים מדוייקים על הכמות וכיצד היא מתחלקת, ואוכל למסור זאת אחר-כך. אנו הולכים באופן אוטומטי ומתקרבים ל-4,000,000 דולר לחודש - אם כי ישנה תקווה שנוכל להוזיל קצת את המחירים - אולם התצרוכת גדלה והולכת. מכל הדלק, צורך הצבא 11%; 13% - הוגלת משאות; 5% - התחבורה הבינעירונית; 1% - האוטובילים הפרטיים; 1% - הרכבת; 4% - התעופה; 19% - חשמל; 17% - תעשייה; 8% - חקלאות, מחוץ לחשמל.

האם אין שום דברבה?

י. כהנא:

שר האוצר - א. קפלן: לא, אם אקח את תנועת הבנין על כל גלגוליה - בתי-חרושת לבנין, הובלה לבנין, מחצנות וכו' - דרושים כ-25% מכל הדלק שאנו צורכים רק לבנין. רוב אצא הדברים הולכים לצרכים חשובים מאד, ואם לא נוכל אצא לגייס את כל מה שאנו צריכים - נעמוד במצב קשה מאד. בקשר עם תכנית תשלום משוערת, אנו מתלבטים אם נוכל להקציב לדלק 36,000,000 או 30,000,000 דולר לשנה. כלומר: נצטרך לקצץ זאת ב-20% בערך. מההענקה היו לנו השנה כמדומני כ-9,000,000 דולר.

אנו עומדים בפני בעיות קשות מאד, כי המחסנים בארץ יספיקו למספר חדשים ועלינו לעשות את הקיצוצים בהקדם, מבלי לפגוע קודם-כל בייצור החיוני ביותר. אבל ברור שלא נוכל להתגבר על המצב רק בעזרת קיצוצים, אלא עלינו גם לקמץ.

חבר הכנסת הרצפלד שאל על כסף-הנייר. עמדנו בפני מצב של הכרח - והוצאנו מטבעות-נייר שהיו מודפסות בשנת 1948. אולם כעת הוצאנו כסף יותר חדש ואנו דואגים לשיפור הנייר, ונדמה לי שהכסף החדש הוא טוב יותר. כל כסף נייר נקרע מהר, הסיבה שהלירות פשתרות יותר היא מפני שעל הלירות שומרים יותר. אנו מחליפים כל שבוע כ-200,000 פתאות-נייר.

בשאלתי: האם ישנה אפשרות להבטיח כי תקציב הפיתוח לשנת 1951/52 ישולם במלואו? - אין אפשרות להבטיח זאת. למעשה, חלק ייכנס לתקציב הפיתוח החדש, אבל כאשר נדון על כך - אברר הכל. הכנסנו סכום של 18,000,000 לצי מכסי התמורה. אין זה משנה אם חושבים זאת בתקציב של השנה או בתקציב של השנה שעברה.

חבר הכנסת א סנה שאל בנוגע לשינויים בהרכב החלוקה של ההענקה אחרי שחרור הכסף. - בשבוע הבא אבקש מכם לכנס את ועדת-המשנה לעניני ההענקה, ושם אמסור פרטים מלאים על ההענקה. הוקטנו בכסי השקעות לטובת מזון או חמרי-גלם. חשבנו שרוטנברג יקבל למעשה 5,000,000 דולר. הוא יקבל קצת למעלה מ-2,000,000 דולר. הלוואות למפעלים תעשייתיים - הכוונה אצא למטבע חוץ - סעיף זה נפל לגמרי; הוא צריך היה להיות 3,500,000 דולר. לבניה היא כ-5,000,000 דולר ונשארו לחמרי בנין למעשה כ-1,000,000 דולר. אין הם נותנים לנו כסף אם לא נקנה דברים שהוסכם עליהם בין 1.7.51 - 1.7.52. לדלק נשאר כמעט כל מה שהיה במכנית. ישנם דברים שהספקנו להוציא קודם - והם נשארו כמעט בשלמותם. קעוד 10 ימים בערך אמציא את חלוקת הכספים לפי הסעיפים.

האם נקבל אינפורמציה על חשבון התמורה?

ז. סנזאיניב:

שר האוצר - א. קפלן: על חשבון התמורה לעת-עמה לא הוצאנו פרוטה. האמת היא שיש כעת דיון בינינו ובין ניו-יורק על חשבון התמורה. בחשבון התמורה נעשה כעת תכנית לכל כספי ההענקה הראשונה. אין כבר מה לחכות יותר. אני מתקשה לומר כרגע כמה זה יהיה - אולם בערך 30,000,000 ל"י. זה תלוי בשני דברים: לשם מה הוצאו הכספים - אם הוצאנו אותם

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

שר האוצר - א. קפלן:

על חמרי בנין, הרי זה לירה לדולר; אם לצרכי-מזון, הרי זה 0.35 - בדו"ח לא יופיעו חובות, אם כי אין הכל ידוע עדיין. כיוון שבא/ שינוי ניכר בסכום על ידי טחיקת הסעיפים של בכסי השקעה - עומדה כעת שוב השאלה: כיצד להשתמש בכסף הזה? הם רואים שזה יהיה מעגל מיוחד, כעין תקציב פיתוח נפרד. ולא לערוב זאת עם התקציב הרגיל. יש בזה גם חסרון וגם יתרון. היתרון הוא שהם יגבילו את עצמם בדרישות של דו"חות רק על התקציב הסגור הזה; החסרון הוא - שבתוך המעגל הזה ידרשו את כל הפרטים ותהיה פחות גמישות.

בשבוע הבא אכניס את החוק לתת לי רשות להחליף

את הסדרות.

האם ביררת את מקום ההדפסה?

מ. סנה:

אני מודה ששכחתי לשאול.

שר האוצר - א. קפלן:

אני חושב שהם הודפסו באמריקה.

ד"ר ברנמן:

אם הודפסו באמריקה - הרי שהודפסו באותו בית-חרושת שבו הודפסו הסדרות הקודמים.

שר האוצר - א. קפלן:

נשאלתי בנוגע למחצבים: האם אושרו חוזי האשלג על ידי האד השני, ואם לא - מה הם העיכובים? - החוזה טרם אושר. בזמן הקרוב נצטרך להחליט או לכאן או לכאן. העיכובים הם פורמליים-פוליטיים שאין אני רוצה לקבלם. הם כאילו סולמים שמא נוכל להשפיע בצורה מסויימת על עבר-ההירדן שהם ישארו בקונצסיה, ואז הם חוששים עוד למה ניסוחים שלנו שאין זאת רק חכמה ישראלית כי אם חכמה ממלכתית ישראלית. הם רוצים לחפש צורה שכאילו אני אשמור את הצורה הקודמת של ~~אמצע~~ קונצסיה שאז יש להם תביעות לעבר-ההירדן.

תביעות אלו אינן אצ שוות פרוטה.

י. כדר:

לו הייתי מאמין בזה, ייתכן והייתי מסכים, אבל עבר-ההירדן תעשה מה שתעשה מבלי להתחשב בזה.

שר האוצר - א. קפלן:

אשר לחוזה בין "מחצבי-ישראל" והחברה הבלגית: - החברה הבלגית שולחת לנו מספר מומחים קודם-כל בשאלת הנחווה, ואחר-כך אם נרצה, גם בענין המנג'אן. הם ישתתפו בפיקוח ובהוראות החברה שלנו למחצבים ובמחקר. הם מקבלים עליהם להכין בשכילנו גם את התכניות הטכניות למחצבים וגם לבתי-החרושת. צריך להיות שם בית-חרושת להעשרת המחצבים. ישנה סטיית-ביניים בין החומר הגלמי שאנו מקבלים ובין החומר המוכן ליצוא ולעבודה בארץ. ישנו תהליך המעלה את האחוז. הם יכינו לנו גם זאת. הם נותנים לנו את הטכנאים להנהלת העניינים האלה. הם לוקחים עליהם את כל הוצאות/החוק. אנו צריכים לשלם את כל הוצאות-הפנים. את הציוד אנו צריכים לקנות - הם יתנו את הרשימה. הם מקבלים אחוז מסויים מכמות ראשונה של נחושת בתשלום בעד ההוצאות שלהם ובעד ה"רוואילטי" שלהם. זה יהיה כ-300,000 דולר. אני רשאי לשלם להם בכסף או בחומר. כלומר: אם אין חומר - אין תשלום. מתוך התפוקה הזאת הם רוצים שבמשך מספר שנים הם יהיו אצאא הסוכן של נחושת שלנו בחוץ-לארץ. חתמנו על כך בראשי-תיבות. אנו חושבים שבעוד זמן קצר העניין יפעל. הם חושבים להשיג לנו בלי קושי את האשראי בציוד - אולם אין זאת חובה.

ערך הציוד הוא רב?

ז. סוזאייב:

בין 4,000,000 - 3,000,000 דולר. סכום זה כולל

שר האוצר - א. קפלן:

גם את הציוד של המכרות וגם של בית-החרושת. הם רוצים אחר-כך, בשלב שני, להקים בית-חרושת על אחריותם, אולם אין אנו יכולים

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

מ. קלמר:
שאלתי אתמול שאלה: חברת "מקורות" והמועצות
הקומיות דורשות סכומים גדלים והולכים בעד
ה"זכות-למים", וזה מחוץ לתשלומים הרגילים בעד צינורות וכדומה. האם ישנו
פיקוח על מחירים אלה?

שר האוצר - אה קפלן:
אינני יכול ~~אאאאאא~~ להשיב על שאלה זאת לפני שאבדוק
את הדבר. הייתי מציע להפנות את השאלה למר אפרתי,
כי הוא קרוב יותר לעניין זה.

בעוד זמן קצר אמציא דו"ח כספי זמני על ההכנסה
המשית של התקציב של השנה הקודמת. ברגע זה אני רוצה לומר שההכנסה המשית ממסים
שהיתה צריכה להיות 96,050,000 ל"י, עד עכשיו היתה למעלה מ-95,050,000 ל"י -
כלומר: מיליון ל"י פחות. לשמחתי, הערכת מס-ההכנסה הצדיקה את עצמה - ישנו אפילו
קצת עודף. ההפרש הגדול ביותר הוא ההכנסה מגביות על חשבון הלוואות ורכוש
ממשלתי והכנסות מרביית. רק בסעיף זה חסר לנו בערך סכום של 1,500,000 ל"י.

לפי החודש שעבר - אפריל - אי-אפשר לדעת כיצד
מתקדמת ההכנסה לשנה החדשה, כי חודש אפריל הוא בדרך כלל חודש רע, אצ כל
החגיגות עולות למדינה בדמים מרובים. בכלל, 6 החדשים הראשונים של השנה מכניסים
כ-40% מההכנסות, לעומת 60% ב-6 החודשים האחרונים. כך זה בכל העולם. מתקציב
הפיתוח הוצאנו בשנה זאת 70,000,000 - 66,000,000 ל"י. נמוכן זה קשה לסכם את
תקציב הפיתוח יותר מאשר את התקציב הרגיל. תקציב הפיתוח היה בשנה שעברה
85,000,000 ל"י.

הגשתי לכנסת חוק ערבויות. כרצוני לבקש את הוועדה
להעמיד את סדר-יומה מספר ערבויות: 1) חברת החשמל, 1,500,000 - 1,000,000 ל"י,
חלק לבנק הלאומי. הם חייבים להשקיע יותר כסף בקשר עם השערים. הם יקבלו זאת
מהצרכנים, אולם תמיד ישנו הפרש בזמן. ישנה שוב שאלה של התעריפים. (ב) בעיית
הפרדסנות. הפרדסנות עומדת כעת בפני רכישת חמרי-אריזה. הם צריכים לקבל על כך
ערבות בחוץ-לארץ. נותני הלוואה הם הבנקים בחוץ-לארץ, דרך הבנקים בארץ. הסכום
יהיה במטבע חוץ בערך 2,000,000 לירות. האופרציה הראשונה תהיה 2,000,000 דולר.
הסכום הזה עומד מול שיעבוד הפרי בין 9-6 חדשים. (ג) ענין החקלאות. הם דורשים
עוד כחצי מיליון לירות. (ד) עיריית ירושלים - ~~75,000 ל"י~~.

הנחתי על שולחן הכנסת חידוש חוק הערבויות. תוקף
החוק היה עד גמר שנת התקציב הקודמת. השינוי היחידי שהצעתי בחוק הוא שהדבר
לא יהיה אמוד לשנת התקציב, אלא שיינתן יפוי-כוח לוועדת הכספים לאשר זאת. אני
מבקש להעמיד ענין זה באופן פורמלי על סדר-יומה של הוועדה בישיבתה הבאה.

א. איזלינג:
אני חוזר לבעיית הערבויות מפעם לפעם, ובעתיד אצטרך
להצביע נגד החוק הזה. אני חושב שהערבויות פנוצלות
לרעה על ידי הבנקים, והממשלה נותנת את עצמה שלא כדין לסחיטה על ידי הבנקים
הדורשים ממנה ערבויות על סכומים של עשרות אלפים לירות לדברים עסקיים גרידא.
אני חושב שזוהי שערוריה, ~~אאאאאא~~ ואדרוש בירור בענין זה. אני רוצה שהאוצר יביא
לנו חוות דעת שלו ~~למשל~~ ~~למשל~~ לסיודות שעליהם הוא מתכוון לאשר ערבות בעתיד, ואז תהיה
לי יד חפשיה לאשר את החוק.

(שר האוצר יוצא).

הי"ר י. גורי:
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום.

א.מ. גויחובסקי:
בענין מבקר המדינה, קיבלנו ספר על מה שוקן ומה לא
תוקן. האם אין הי"ר חושב לפנות לכל המשרדים ולבקש
הסבר?

הי"ר י. גורי:
ועדת הכספים אינה פונה לכל משרד, אלא או לשר האוצר
או למבקר המדינה. יש לנו כתובת מוגבלת בממשלה:
משרד האוצר.

א. איזלינג:
אין אני יכול להסכים לכך. אנו רשאים לפנות לכל
המשרדים, אם כי האוצר הוא הקליינט שלנו.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

ד"ר גלס:

כזה יקרה כאלפי משפחות - נראה לי שאי אפשר. בגלל ההיקף המצומצם הזה, לא כדאי לסגור את החוק שהוא בלאו הכי מסובך ביותר.

הינ"ר י. גורי:

פה נאמר: לפי בחירתם, ואם אין הסכמה - כפי שיקבע פקיד השומה. הייתי מבין זאת אילו היו דורשים מהם הודעה. אולם אין דורשים זאת.

ד"ר ברגמן:

בטופס ההצהרה יש מקום לדרישת ניכויים. כפי שאמרתי, אני מסכים לקבל את הצעת הינ"ר באופן פרוצידורלי.

הינ"ר י. גורי:

בין שאר הצעותי - הצעתי גם הצעה בנוגע לניכויים עבור ילדים ששני הוריהם עובדים. אמרתי שהניכוי עבור שני הילדים הראשונים יהיו 40 ו-60 ל"י במקום 30 ו-30, ועבור שאר הילדים - ישאר כפי שכתוב.

א. ציזלינג:

אני מבקש לדחות את ההצעה בתיקון זה.

ז. סוזאייב:

התיקון שמציע הינ"ר חל רק על אשה העובדת באופן עצמאי, או גם על אשה העוזרת לבעלה?

הינ"ר י. גורי:

הכוונה היא רק לאשה העובדת בעבודה מלאה.

א. כהן:

אי אפשר לומר: "ובאין הסכמה". "אין הסכמה" פירושו: "אי-הסכמה". צריך לכתוב: "אם לא היתה

הודעה כלשהי".

א. ציזלינג:

היתה הצעה לא לכתוב: בעל ואשה, כי אם: שני ראשי משפחה. האם הוטכם על כך?

הצעה שניה שלי היתה להשאיר לשני בני הזוג

את הניכוי היסודי של שני רווקים במשך שנתיים לאחר הנישואים.

ברצוני עוד ~~לדון~~ לחזור על דבר שאני

מבקש וחוזר עליו זה זמן רב: אינני מסוגל לתת את ידי לחוק אם לא יהיה לפני כל החומר ערוך ומסודר. אינני יכול לחפש ב-6-7 ניירות והוקים שונים כדי למצוא כל סעיף וכל תיקון לסעיף. אני צורך שיחולק לנו כל החוק של מס-ההכנסה המקורי, ובצידו הסעיפים שאותם רוצים לתקן - כפי שהם לפני התיקון, ובצידם את הסעיפים המתוקנים. עד הרגע האחרון אני דורש שתישמר לי הזכות לשוב לסעיפים שכבר הצביעו עליהם ולדרוש הצבעה מחדש, ~~א~~

ז. סוזאייב:

אני מצטרף לדרישה זו.

הינ"ר י. גורי:

אני מסכים לדיון שתחו של חבר הכנסת ציזלינג, אולם רק במקרים הקשורים עם אי-הנוחיות בעקב החומר

הבלתי מסודר.

א. כהן:

אני דורש ושות לבגיש הסתייגויות באופן סופי לאחר שנוכל לעיין בחומר המרוכז.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

ד"ר גלס:
נדמה לי שבתחילת הדיון בחוק זה חולקו בין חברי הוועדה כמה אכסמפלרים של ספרו של עו"ד נוחימובסקי על מס-הכנסה, בתוספת תיקון אחד שנתקבל אחרי שהספר הוצא. שאלתי אז את היו"ר אם הדאי להכין את כל החוק, והוא ניקש לחכות עד לסיום הדיון ואז להכין רק את הסעיפים שדנים בהם ולהעמיד אותם בצד התיקונים שנתקבלו. אני חושש שלא נוכל להמציא לחברים בזמן את כל החוק מודפס.

א. ציזלינג:
אי אפשר להביא לנו אף רק את הסעיפים שמתקנים. אולי אני רוצה להכניס תיקונים גם בסעיפים אחרים? כל החוק צריך להצות מונח לפני, וזאת אני דורש.

היו"ר י. גורי:
אין צורך להעמיד לפני חברי הכנסת את כל החוק. מי שירצה לעיין בכל הסעיפים - יוכל להיכנס לספרייה ולעיין בחוק. אני רק יכול להביע משאלה שבמשך השבוע הבא נקבל טופס מודפס של אותם הסעיפים שאנו מציעים בהם תיקונים. ישנה משאלה של חבר הכנסת ציזלינג: להמציא את כל החוק. אם אפשר יהיה - מה טוב.

א. ציזלינג:
אני מודיע שאעודר את העיין בכנסת.

הרהלט:
לקבל את הצעתו של חבר הכנסת א. כהן לכתוב במקום המלים: "ובאין הסכמה" את המלים: "ובאין הודעה כזאת".

א. ציזלינג:
האם אפשר לערער אם אי-ההודעה איתה בגלל רשלנות ולא מפני שלא הגיעו לידי הסכם?

ד"ר ברגמן:
כן.

ז. סוזאייב:
בסעיף אצא הראשון אני מציע שאפשרות זאת תינתן גם לגבי האשה העוזרת לבעל, ולא להגביל זאת רק לאשה העובדת עבודה מלאה וטיגייתה האישיה.

ד"ר ברגמן:
מדוע יש לקבוע זכות הפרדה לאשה העובדת בעסק בעלה ואין לה הכנסה?

ז. סוזאייב:
אם כן, אני מבקש לכלול בסעיף זה גם אשה שיש לה מקורות הכנסה, אולם לא מיגייתה האישיה, כמו: מרנסה או כדומה.

י. גורי:
אני מציע שזכות זאת תינתן רק במקרה שגם הבעל וגם האשה דורשים זאת, ולא רק אחד משניהם.

תיקון שני: שהזכות הזאת תינתן מבלי להתחשב במקור ההכנסה של הבעל ושל האשה.

א. כהן:
אני מציע שבמקרה שהכנסתה של האשה אינה עולה על 1,800 ל"י לשנה - הכנסה לא מעבודה - זכותה לדרוש אצא הפרדה או איחוד, כדין ההכנסה הבאה מיגייתה האישיה.

הצבעה

- בעד הצעת חבר הכנסת סוזאייב - 2
- בעד הצעת חבר הכנסת כהן - 1
- בעד הצעת חבר הכנסת בדר (מ"א) - 1
- בעד הצעת חבר הכנסת בדר (מ"ב) - 1
- בעד הצעת הממשלה - 8

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

ישנה הצעה משותפת של חבר הכנסת ציזלינג ושלי
שבמקום אצאצא המלים: "בעל ואשה" יבואו המלים:

היו"ר י. גורני:

"שני א ראשי המשפחה".

הצבעה

הצעת חברי הכנסת ציזלינג-גורני - נתקבלה

חברי הכנסת ז. טוזאייב, י. בדר.

הסתייגות:

אנו פוסחים על הסעיפים 14, 15, ו-16 לתיקון,
ואנו עוברים לסעיף 17 לתיקון.

היו"ר י. גורני:

היו"ר טורא את הסעיף 17 לתיקון

סעיף 17 לתיקון - נתקבל

היו"ר טורא את הסעיף 18 לתיקון

סעיף 18 לתיקון - נתקבל

לחבר הכנסת ז. טוזאייב.

זכות להסתייגות:

היו"ר טורא את הסעיף 19 לתיקון

היו"ר טורא את סיומני הרוצה בטעיף זה.

נאמר בענין זה שלא יטילו הנהלת-חשבונות
מסובכת, אלא רישום פרימיטיבי של הכנסות והוצאות.

היו"ר י. גורני:

אני רוצה להוסיף בטעיף זה, וכן בכל סעיף שישנו
הפירוט של עסק וכו', את המלים "מסק חקלאי".

ק. לונז:

י. בדר:
הצעותי הן: א) ההוראה הזו חייבת להינתן
חדשים לפני תחילת השנה שאותה היא מחייבת;
ב) סייג: שהוראה זו לא תחייב אותם מקצועות שבהם סוד מקצועי הוא חובה.
למשל: עורכי-דין ורופאים לא יוכלו לנהל חשבונות, כי אצלם לפעמים אפילו
שם הלקוח הוא סוד, מכל שכן הנהלת חשבונות מההכנסה שהוא מכניס.

אין צורך לכתוב בספר-החשבון את שם הלקוח, נוסף
לכן, כל רופא יש לו כרטיסיה של החולה עם מספר,
ודי לכתוב שמספר מסויים שילם סכום מסויים.

היו"ר י. גורני:

י. בדר:
סוד מקצועי בחברה תרבותית הוא דבר חשוב ביותר.
כאשר קיימת ברירה בין שמירה על סוד מקצועי
ובין אצאצא סעיף הכנסה נוסף לאוצר - הייתי בוחר בראשון. לכן אני חוזר על
הצעתי לכתוב: "א" החובה אינה חלה על בעלי מקצועות אשר לפי החוק ראויים או
חייבים לשמור על סוד מקצועי".

ד"ר ברגמן:
בסעיף 47 ישנו כלל שכאשר פקיד השומה דורש משהו -
הוא לא צריך לגלות דברים שעליהם חל הסוד המקצועי
אפשר להוסיף גאופן כללי בסעיף 47: "אף אחד לא יידרש לגלות מה שנמצא גם אצל
עורך-דין תחת החובה של סוד מקצועי". במקרה זה אינני חושב שטוב להכניס זאת
כאן. סודו המקצועי של הרופא איננו קשור בהנהלת החשבונות שלו, כפי שאמר היו"ר.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

ה צ ב ע ה

הצעתו של הד"ר ברגמן - במקביל

הסתייגות:

להכריז הכנסת י. בדר, ז. סוזאייב.

א. ציזלינג:

אני בעד חובת הנהלת חשבונות. כתוב פה: הנציב רשאי להורות. אני חושב שעל הנציב צריכה להיות

החובה להורות.

ד"ר ברגמן:

אין אלא רואי-חשבונות רבים כל-כך - אפילו מנהל-י-חשבונות אין במספר כל-כך גדול. קשה יהיה לכל סנדלר למצוא את האדם המתאים שילטם אותו לנהל חשבונות. חשוב יותר לפתח את הנהלת החשבונות על יסוד מוצק. אין לנו גם כוח האדם לבדוק 100 אלף חשבונות כאלה, ושנית: משלם המט יטען ובצדק שדורשים ממנו לקיים דבר שלא יוכל לקיימו. צריך להתחיל בענין זה מהשכבה העליונה, ולודת לאט-לאט עד לשכבה שאיננה יכולה בהחלט לנהל חשבונות - כטו: בעל מונית.

היו"ר י. גורי:

ישנו סוג של מפעלים שאי-אפשר לוותר על הנהלת-החשבונות שלהם. ישנו סוג שני, שאינו יכול לנהל פנקסים, אולם יכול ויכול הוא לרשום בספר: הכנסתי - הוצאתי. כל הסייג יכול לחול רק על אנשים שאנם יודעים קרוא וכתוב.

א. ציזלינג:

ישנה גניבה ובזילה; דבר זה ידוע. עלי להכניד על הגנב - גם אם זה יכול להכניד קצת על האיש הישרא. הצעתי היא: חייב כל אדם, פרט לאלה שנציג מס-הכנסה ישחרר אותם במפויש מחובה זאת על ידי פרטום ברשומות. אם אתה רוצה לשחרר את הסנדלרים - אלא תוכל לעשות זאת. נוסף לכך יש לשחרר את מקבלי השכר מחובה זאת, גם אם לא תבקר פהא ושם את החשבונות - אולם עצם הפחד מפני ביקורת החשבונות יאלץ את האנשים להקפיד על חשבונותיהם.

ד"ר ברגמן:

אני חושש שישנה פה אי-הבנה. בסעיף 18 של החוק כתוב שאדם שאין לו הנהלת חשבונות מטודרת, יכולין לא להכיר לו את הוצאות העסק. זה קיים כבר 10 שנים, ואין זה מספיק כדי להכות את האנשים.

כוונת התיקון היא: א) להנהיג שיטה אחידה כדי להקל ולא להכריח את האנשים בכלל לרשום את ההכנסה וההוצאה, אלא להכריח אותם לנהל בענפים מסויים את הפנקסים בשיטה אחידה. ב) לראות בעקיפין ממי קנה את קדבריה ולמי מכר אותם. שחררו כאן הוצאות ריפוי מס-הכנסה, וזאת כדי לראות בעקיפין כמה מדויה רופא פרטי - כי הוצאות קופת-חולים לא שוחררו. לא עשו זאת מאהבת-מרדכי אלא משנאת-המן. הייתי מבקש לראות את כוונת התיקון הזה לא ללכת נגד האיש הקטן, אלא נגד ענפים היכולים לנהל חשבונות מפותחים ואשר אפשר לתת להם את ההוצאות האלו, ועל סמך זה ללכת לא נגד משלם המס, אלא נגד הקליינט או נגד הספק.

היו"ר י. גורי:

הנוסח כאן איננו טוב, גם אם נקבל את דעתו של הד"ר ברגמן. כאן כתוב: נציג מס-הכנסה רשאי. זאת אומרת שאין חובה לנהל פנקסים. בעצם הטלת החובה יש משום סייג מוסרי. בייחוד אם אומרים שבמקרים מסויים רשאי הנציב לשחרר אנשים או ענפים מחובה זו. אני מסכים לתיקון של חבר הכנסת ציזלינג בענין זה.

ד"ר גלס:

בסעיף 43(2) כתוב טה תהיה התוצאה של אי-ניהול חשבונות. בזמן שעט עכשיו הסמכות של פקיד השומה בדבר ניהול חשבונות היתה מוגבלת לענין של הכרה בהוצאות, הרי עכשיו הסעיף כפי שהוא מנוסח כאן נותן לו את הסמכות גם לא להכיר בהכנסות.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.5.52

אולם סעיף זה אינו יכול לבוא במקום **אזאאא**
הטלת החובה של ניהול חשבונות.

היו"ר י. גורני:

א. כהן:
אינני יודע מדוע לא יהיו מחוייבים לנהל חשבונות.
פירוש הצעתם של חברי הכנסת ציזלינג וגורני איננה
מעשי חינוכי, כי אם הרחבת תחום העבריינות במסדים **אאאא** וצינייה ביותר.
אאאא כפי שאמר הד"ר ברגמן, אין מספיק מנהלי חשבונות ורואי חשבונות, ונוסף
לכן יאלץ דבר כזה להכריח אנשים לנהל חשבונות סזוייפים. נוסף על כל אלה
יהיה צורך להוסיף מאות עובדים במשרדי מס-הכנסה, והם **אאאאאא** יעדיפו לעבוד
לצד השני ולזייף חשבונות מאשר לעבוד במשרדי מס-הכנסה בעד 80 ל"י לחודש.

אני מציע שעסק המעסיק מספר מסויים של אנשים,
יהיה חייב גם בניהול חשבונות. לגבי סוגים אחרים המרמים את המדינה במס-הכנסה
באופן טוטאלי - אולי אפשר להכריח אותם לנהל ספרי קופה ולא ספרי חשבונות.
אני תוסך, למעשה, בהצעת הד"ר ברגמן.

אני מעמיד להצבעה את **אאאאאאאא** הפעם חבר הכנסת
ציזלינג לעומת הצעת הממשלה.

היו"ר י. גורני:

הצבעה

בעד הצעת הממשלה - 7
בעד הצעת ציזלינג - 2
הצעת הממשלה - נתמבלה

לחבר הכנסת א. ציזלינג.

הטתיגרות:

א. אלישר:
אני בא עכשיו משר האוצר, ודיברתי אתו בענין
אישור הערבות לעיריית-ירושלים. אנו נמצאים
במצוקה אינמה שלא נוכל לצאת ממנה, כי אין מים בירושלים, ואם לא נקבל
היום את 75,000 הלירות - לא יהיו לנו מים. אפרתי זאת לשר האוצר, והוא ביקש
שאנוא הנה ואומר לחברי הוועדה ששר האוצר מאשר היום את הערבות, ואתם
תאשרו זאת בטובע הבא. אני מסכים שענין זה איננו בסדר - אולם אין ברירה.

הוועלהט: לאשר את הערבות לבנק לאומי לעיריית ירושלים על סך
75,000 ל"י.

הישיבה סגורה.

היו"ר י. גורני:

(הישיבה נועלה בשעה 12.15.)